

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті

Ә.Бүркітбаев атындағы Өнеркәсіптік инженерия институты

«Стандарттау, сертификаттау және машина жасау технологиясы» кафедрасы

Боранбаева Набат Жарасқызы

«ҚазМұнайГазҒЗЖИ» ЖШС мекемесінің біріккен менеджмент жүйесі
элементтерін талдау

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС

5B073200 – «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)»

Алматы 2019

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті

Ә.Бүркітбаев атындағы Өнеркәсіптік инженерия институты

«Стандарттау, сертификаттау және машина жасау технологиясы» кафедрасы

ҚОРҒАУҒА ЖІБЕРІЛДІ

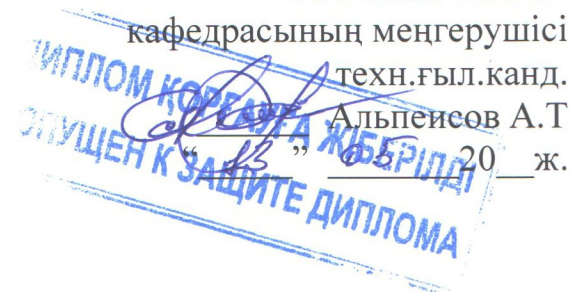
«СС және МЖТ»

кафедрасының меңгерушісі

техн.ғыл.канд.

Альпеисов А.Т

20 ж.

ДИПЛОМДЫҚ ЖҰМЫС

Тақырыбы: «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» ЖШС мекемесінің біріккен менеджмент жүйесі элементтерін талдау

5B073200 – «Стандарттау, сертификаттау және метрология (сала бойынша)»

Орындаған:

Боранбаева Н.Ж.

Пікір беруші

Ғылыми жетекші

техн.ғыл. магистрі,

РМК «ҚазМетрИн»

ОҚФ 2 дәрежелі сарапшысы

Джасинбеков О.А.

«Аманат-Global» ЖШС директоры

Орынғалиева С.Ж.

Алматы 2019

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ БІЛІМ ЖӘНЕ ҒЫЛЫМ МИНИСТРЛІГІ

Қ.И. Сәтбаев атындағы Қазақ ұлттық техникалық зерттеу университеті

Ә.Бүркітбаев атындағы Өнеркәсіптік инженерия институты

«Стандарттау, сертификаттау және машина жасау технологиясы» кафедрасы

Мамандығы: 5B073200 – «Стандарттау, сертификаттау және метрология
(сала бойынша)»

БЕКІТЕМІН

«СС және МЖТ»

кафедрасының меңгерушісі

техн.ғыл.канд.

Альпеисов А.Т

«06» 11 2018 ж.

**Дипломдық жұмыс орындауға
ТАПСЫРМА**

Білім алушы Боранбаева Набат Жарасқызы

Тақырыбы: «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» ЖШС мекемесінің біріккен менеджмент
жүйесі элементтерін талдау

Университет Ректорының 2019 жылғы "06" 11.18 №236 бұйрығымен
бекітілген

Аяқталған жұмысты тапсыру мерзімі 2019 жылғы "14" мамыр

Дипломдық жұмыстың бастапқы берілістері: мекеме құжаттары

Дипломдық жұмыста қарастырылатын мәселелер тізімі

а) БММ элементтерін талдау

б) БММ артықшылығын анықтау

Сызба материалдар тізімі (міндетті сызбалар дәл көрсетілуі тиіс)

Дипломдық жұмыс материалдары 10 слайдта көрсетілген

Ұсынылатын негізгі әдебиет 8 атаудан тұрады

Дипломдық жұмысты дайындау
КЕСТЕСІ

Бөлімдер атауы, қарастырылатын мәселелер тізімі	Ғылыми жетекші мен кеңесшілерге көрсету мерзімдері	Ескерту
«ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» туралы негізгі мағлұмат	05.03.2019ж	орындалды
«ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМ ұнайГазҒЗЖИ» біріктірілген менеджмент жүйесі	28.03.2019ж	орындалды
Біріктірілген менеджмент жүйесі жұмысының нәтижелілігі	17.04.2019ж	орындалды

Дипломдық жұмыс бөлімдерінің кеңесшілері мен
норма бақылаушының аяқталған жұмысқа қойған
қолтаңбалары

Бөлім атауы	Кеңесшілер аты, әкесінің аты, тегі (ғылыми дәрежесі, атағы)	Қол қойылған күні	Қолы
Норма бақылау	техн.ғыл. магистрі, ассистент Муртазина Б.Т.	13.05.19.	Б.Муртазина

Ғылыми жетекші:

 Орынғалиева С.Ж.

Тапсырманы орындауға алған білім алушы:

 Боранбаева Н.Ж.

Күні:

" 11 " 2019 ж.

АНДАТПА

Дипломдық жұмыстың мақсаты – Қазақстан Республикасындағы жетекші мұнай газ компаниясының филиалы «ҚМГ ОБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» даму жағдайын қарастыра отырып, мекемедегі біріктірілген менеджмент жүйесі элементтеріне талдау жасау және БМЖ нәтижелілігін қарастыру.

Дипломдық жұмыс мекемедегі БМЖ талдау және жұмыс тәжірибелерін қарастыра отырып, БМЖ нәтижесі мен артықшылығын зерттеуге арналған. БМЖ элементтеріне яғни стандарттарға сәйкес талдау жүргізілді.

Диплом жұмысы 3 бөлім, кіріспе, қорытынды және қолданылған әдебиеттер тізімінен тұрады. Жұмыс 31 беттен, 2 кестеден және қосымшалардан тұрады.

АННОТАЦИЯ

Цель дипломной работы – анализ элементов интегрированной системы менеджмента в учреждении и рассмотрение результативности ИСМ, рассматривая состояние развития ТОО «НИИ УКМ КМГ» - филиала ведущей нефтегазовой компании в Республике Казахстан.

Дипломная работа предназначена для изучения преимуществ и результатов ИСМ с рассмотрением опыта работы и анализа ИСМ в организации.

Дипломная работа состоит из 3 разделов, введение, заключение и список использованной литературы. Работа состоит из 31 страниц, 2 таблиц и приложений.

ANNOTATION

The aim of the thesis is the analysis of the elements of the integrated management system in the establishment and review of the effectiveness of the ISM, considering the state of development of the LLP "research Institute UKM KMG" branch leading oil and gas company in the Republic of Kazakhstan.

The thesis is intended to study the benefits and results of IMS with consideration of experience and analysis of IMS in the organization. The analysis of the elements of IMS, that is, in accordance with the standards.

The thesis consists of 3 sections, introduction, conclusion and references. The work consists of 31 pages, 2 tables.

МАЗМҰНЫ

	Кіріспе	7
1	«ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» туралы негізгі мағлұмат	8
1.1	«ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» құрылу тарихы	8
1.2	«ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» саясаты	10
1.3	«ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» қызмет бағыттары	11
2	«ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» біріктірілген менеджмент жүйесі	13
2.1	Біріктірілген менеджмент жүйесі	13
2.2	БМЖ негізгі құжаттары	13
2.3	БМЖ элементтері: ISO 9001 және ISO 14001	18
2.4	БМЖ элементтері: OHSAS 18001 және ISO 31000	21
2.5	БМЖ элементтері: ҚР СТ ИСО 9004 және ҚР СТ ИСО 50001	22
2.6	EFQM жетілу моделі	24
3	Біріктірілген менеджмент жүйесі жұмысының нәтижелілігі	27
3.1	SWOT талдау	27
3.2	БМЖ жұмысының артықшылығы	28
	Қорытынды	30
	Пайдаланылған әдебиеттер тізімі	31
	Қосымшалар	32

КІРІСПЕ

Біріктірілген менеджмент жүйесі – кез - келген ұйымды басқарудағы әлем мойындаған ең тиімді жүйе. Қазіргі таңда бұл жүйе Қазақстанда кең етек алуда. Менеджменттің біріктірілген жүйелерін құру басқаруды жетілдіру саласындағы перспективалық бағыттардың бірі ретінде қарастырылады. Оның негізгі себептері: менеджмент жүйесіне халықаралық стандарттарды кеңінен қолдану, бизнес қажеттіліктеріне жауап беретін менеджменттің бірнеше жүйесін бір мезгілде енгізу; тұрақты дамудың базалық шарты ретінде мүдделі тараптардың талаптарын қанағаттандыруда теңгерімді сақтау қажеттілігі және де әлемдік экономиканың жаһандануы.

Кәсіпорында біріктірілген менеджмент жүйесін енгізу бірнеше стандарттарды параллель немесе дәйекті тәуелсіз енгізу кезінде жиі туындайтын мынадай проблемаларды шешуге мүмкіндік береді:

- үдерістерді, құжаттарды, бөлімшелердің лауазымдары мен функцияларын қайталау;
- тәуелсіз енгізу кезінде сапаны, экологияны, кәсіби қауіпсіздікті және денсаулықты басқару жүйелері арасындағы өзара байланыстың шатасуы;

Менеджмент жүйелерін біріктіру мәселесін кем дегенде үш бағытта қарастыру қажет. Алғашқысы – БМЖ құру кезінде оларды пайдалануды ескере отырып, менеджменттің жаңа стандарттарын әзірлеу және қолда бар стандарттарын түзету. Екінші бағыт – БМЖ құру бойынша жұмыстарға басшылық ету. Үшінші мәселе – алғашқыларды шешу үшін кадрларды даярлау.

Дипломдық жұмысты жазу барысында Қазақстанның жетекші мұнай-газ компаниясының филиалы «ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» БМЖ қарастырылды. Жұмыстың мақсаты – БМЖ негізгі элементтерін талдай отырып, бұл жүйенің компанияға пайдасы мен артықшылықтары және тиімді тұстарын айқын көрсету.

Бірінші бөлімде «ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» мекемесі туралы негізгі мағлұматтар жазылған. Мекеменің құрылу кезеңі, сапа, экология және еңбекті қорғау саласындағы саясаты, негізгі қызмет бағыттары көрсетілген.

Екінші бөлімде мекеменің БМЖ жалпы қызметі, негізгі құжаттары және БМЖ элементтері, яғни бір жүйеге біріктірілген барлық стандарттарға анықтамалық ретінде түсінік берілді.

Үшінші бөлімде БМЖ жұмысына SWOT талдау және БМЖ жұмысының нәтижелілігіне жалпылама мониторинг жасалынды. SWOT талдау барысында жүйенің барлық артықшылықтары, әлсіз тұстары, мүмкіндіктері және қауіптері айқын көрсетілді.

1 «ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» туралы негізгі мағлұмат

1.1 «ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» құрылу тарихы

Ақтау аласындағы «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» ЖШС филиалы өз жұмысын 1970 жылы бастаған «ҚазМұнайҒЗЖИ» базасында құрылған. Институттың тарихы Маңғышлақ мұнай кен орындарын ашудан бастап бүгінгі күнге дейін Қазақстан Республикасының мұнай өндіру саласының даму тарихымен тығыз байланысты. Оның жұмысы Қазақстан Республикасының ұлттық байлығының маңызды бөлігін құрды. «ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» толығырақ құрылу тарихы 1 кестеде көрсетілген.

1 Кесте – «ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» құрылу тарихы

1970 жыл 13 қараша	Қазақ КСР Мемлекеттік мұнай өнеркәсібінің жобалау институты және Бүкілодақтық мұнай газ ғылыми - зерттеу институтының Маңғышлақ департаменті негізінде «ҚазМұнайҒЗЖИ» аймақтық ғылыми - зерттеу институты құрылды.
1970 жыл 30 желтоқсан	«ҚазМұнайҒЗЖИ» «Маңғышлақмұнай» бірлестігіне біріктірілді.
1995 жыл 1 қаңтар	«ҚазМұнайҒЗЖИ» «Маңғыстаумұнайгаз» АҚ - дан шығарылды және «Мұнайгаз» МХК - ға тікелей бағынышталды.
1995 жыл 1 қазан	«ҚазМұнайҒЗЖИ» Атырау филиалының негізінде, Атырау қаласында 10.10.1995 ж. «Мұнайгаз МК» АҚ құрамында «КаспийМұнайГаз» тәуелсіз мемлекеттік ғылыми - зерттеу институты құрылды.
2000 жыл 17 шілде	Маңғыстау облысы әкімінің шешімі бойынша «ҚазМұнайҒЗЖИ» «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» болып өзгертілді.
2002 жыл 23 желтоқсан	Қазақстан Республикасы Үкіметінің қаулысымен Қазақ мұнай және газ институты құрылды, оның жарғылық капиталы «ҒЗЖИКаспиймұнайгаз» ААҚ мен «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» ААҚ - ның мемлекеттік акцияларынан алынды
2004 жыл 29 қазан	«ҚазМұнайГазҒЗЖИ» ААҚ 13.05.2003 ж. № 415 - 11 «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасы Заңының нормаларына сәйкес. «ҚазМұнайГаз Өнімдері» АҚ - ның ағымдағы жарғысына сәйкес, сот органдарында мемлекеттік қайта тіркеу сәтінен бастап «Қазақ мұнай және газ ғылыми - зерттеу, дамыту институты» акционерлік қоғамы деп аталады.
2015 жыл 1 қыркүйек	«ҚазМұнайГаз» АҚ Инженерлік орталығының филиалы «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» АҚ біріктірілді
2015 жыл 1 қыркүйек	«ҚазМұнайГаз» АҚ Инженерлік орталығының филиалы «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» АҚ біріктірілді
2017 жыл 4 қазан	«ҚазМұнайГазҒЗЖИ» АҚ Басқармасы 2017 жылдың 31 наурызындағы № 8 хаттамаға сәйкес «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» АҚ ерікті түрде «ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» ретінде қайта құру туралы шешім қабылданды.

1 кестенің жалғасы

2018 жыл 1 шілде	«ҚазМұнайГазҒЗЖИ» ЖШС Басқармасы 2017 жылдың 31 қазанында (№ 27 хаттамаға сәйкес) «ҚазМұнайГаз» «Өндірістік және бұрғылау технологиялары ғылыми - зерттеу институты» ЖШС - не біріктіру және Қосылу туралы келісімді бекіту арқылы «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» ЖШС - ін қайта ұйымдастыру туралы шешім қабылдады.
---------------------	---

Бүгінгі күні «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» - бұл ҚМГ ҰК тобының мұнайгаз кен орындарын жобалау мен жобалауға дейін барлау мен игеруді жоспарлаумен ғылыми зерттеулердің кең ауқымын жүзеге асыратын қарқынды дамып келе жатқан кәсіпорын. Біздің негізгі клиенттеріміз - «ОМГ» АҚ, «ММГ» АҚ, «КБМ» АҚ.

Сонымен қатар, жұмысқа басты назар үш «киттерге» орналастырылған - зерттеу және даму жобаларының тиімділігі осы қағидаға негізделеді:

- 1) Ресурстық базаны ұлғайту;
- 2) Өндіріс деңгейін және СІН көмірсутектерін арттыру;
- 3) Құнды онтайландыру.

Бүгінде Институттың стратегиялық мақсаты - Институттың табысын барынша арттыру емес, керісінше жер қойнауын пайдаланушылар қызметінің тиімділігін арттыру. Осы принципке сүйене отырып, институт коммерциялық емес және үзіліссіз негізге көшті; жер қойнауын пайдаланушылармен ұзақ мерзімді шарттар жасасты; көп салалы топтар құрылды, жер қойнауын пайдаланушылардың үшеуі үшін GUI анықталды; персоналды ынталандырудың жаңа жүйесін, сондай - ақ персоналдың тиімділігін бағалаудың жаңа жүйесін енгізді.

«ҚазМұнайГазҒЗЖИ» ғылыми - зерттеу жұмыстарының әртүрлі түрлерін орындайды: іздестіру - барлау жұмыстарының жобалары, мұнай, газ және конденсат қорларын есептеу, мұнай және газ кен орындарын игеруді барлық кезеңдерде жобалау, жобалау құжаттарын іске асыруға авторлық қадағалау жүргізу, кен орындарын игеруді геологиялық - кәсіпшілік талдау, құрлықта және теңізде мұнай - газ кен орындарын дамытудың ТЭН - і, ұңғымалар құрылысын жобалау, техника саласындағы ғылыми зерттеулер және инжинирингтік қызметтер, мұнай және газ өндіру, көлік жинау және дайындау технологиялары, Экономикалық зерттеулер алдын ала ҚОӘБ жобаларын құру, мұнай саласын дамыту бағдарламаларын әзірлеу.

Институт айтарлықтай ғылыми әлеуетке ие. Институтта ғылым докторлары, кандидаттары және аспиранттар жұмыс істейді, қызметкерлер Қазақстан Республикасының Мұнай және газ кен орындарын игеру жөніндегі орталық комиссиясының мүшелері, Қазақстан Республикасының Энергетика және минералдық ресурстар министрлігінің қорлар жөніндегі мемлекеттік комиссиясының сарапшылары болып табылады.

Жыл сайын барлық деңгейдегі мамандар алыс және жақын шетелдерде ғылым мен техниканың соңғы жетістіктеріне оқытудан өтеді, халықаралық,

республикалық, облыстық және институттық ғылыми - практикалық конференцияларға белсенді қатысады.

50 жылға жуық жинақталған ғалымдар мен мамандардың жоғары ғылыми-техникалық әлеуеті мен бай тәжірибесі Мұнай және газ кен орындарын кешенді игерудің күрделі ғылыми және жобалау - техникалық міндеттерін шешудің қазіргі заманғы деңгейінің кепілі болып табылады.

1.2 «ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» саясаты

Ақтау қаласындағы «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» ЖШС - нің филиалы Қазақстан Республикасының мұнай - газ саласының жетекші ғылыми - зерттеу және жобалау институттарының бірі болып табылады. Ол ғылыми - зерттеу және жобалау жұмыстарын барлаудан бастап, өнім өндіруге дейінгі барлық кезеңдерді қамтамасыз етеді.

Институт сапаны дамудың негізі ретінде қарастырады, ол бәсекеге қабілеттілікті қамтамасыз етеді және аймақтағы және тұтастай алғанда Республикадағы қызметтер нарығында көшбасшылықты арттыруға тікелей өз әсерін тигізеді.

«ҚазМұнайГаз» Барлау Өндіру акционерлік қоғамының «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» ЖШС Ақтау қаласындағы филиалының басшылығы келесі міндеттерді орындайды:

- Қазақстан Республикасының экология, еңбек қауіпсіздігі және еңбекті қорғау саласындағы нормативтік актілердің нормаларын және басқа да талаптарды, сондай - ақ ішкі құжаттардың талаптарын сақтай отырып, тұтынушылардың талаптарын барынша қанағаттандыруға;
- Мұнай - газ саласында қауіпсіздікті, еңбекті қорғауды және экология мәселелерін қоса алғанда, қазіргі заманғы мәселелердің барлық спектрінде қызметкерлердің біліктілігін үнемі жетілдіру;
- жоғары білікті мамандарды, ғылым кандидаты мен докторларын дайындау;
- мұнай және газ кен орындарын игеру, мұнайгаз өндіру, бұрғылау және жабдықты жобалау саласында жаңа технологияларды әзірлеу және енгізу;
- корпоративтік мәдениеттің жоғары деңгейін қамтамасыз ету, патриотизм принциптерін, азаматтық жауапкершілікті, Қазақстан Республикасының мұнай - газ саласының даму тарихын құрметтеуді қамтамасыз ету;
- ұжымдағы қолайлы әлеуметтік - психологиялық климатты қалыптастыру, қызметкерлердің шығармашылық әлеуетін толық пайдалануға мүмкіндік беру;
- персоналдың арасында жұмыста қауіпсіз жүріс - тұрыстың тұрақты мотивациялық механизмін қалыптастыру, олардың өмірі мен денсаулығы үшін жауапкершілікті, сондай - ақ онымен бірге жұмыс жасайтын адамдардың өмірі мен денсаулығына жауапкершілік білдіру;

- Институттың қызметімен байланысты кез - келген тәуекелдерді барынша азайту және қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз ету;
- Институттың қызметіндегі экологиялық аспектілерді уақтылы анықтау;

Институт саясатын қорытындылай келе: ISO 9001:2015, 14001:2015, ОНСАС 18001:2007 халықаралық стандарттарының талаптарын қамтамасыз ету үшін жұмыс жағдайын жақсартуға, қолдауға және интеграцияланған менеджмент жүйесін үздіксіз жақсартуға мүмкіндік береді.

1.3 «ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» қызмет бағыттары

«ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» негізгі қызмет бағыты мыналар болып табылады:

Геология

- геологиялық барлау процестерінің барлық кезеңдерінде жобалау және жұмыс нәтижелерін талдау;
- кен орнының кез - келген зерттелу және игерілу кезеңінде, барлау процесі кезіндегі жедел бағалаудан бастап өнімділік тұрғысынан қорларды бөлудің егжей - тегжейлі негіздемесі;
- авторлық қадағалау бойынша жұмыстарға арналған пайдалану бұрғылауы нәтижелері бойынша кен орындарының геологиялық негізін анықтау және мұнай және газ кен орындарын өңдеуді талдау

Геофизика және петрофизика

- сейсмикалық барлауды түсіндіру нәтижелеріне талдау;
- кен орнын өңдеуге ұңғымаларды геофизикалық зерттеу әдісімен бақылау жүргізу.

Өңдеу

- мұнай және газ кен орындарын өңдеудің барлық кезеңдерін жобалау;
- жобалау құжаттарын жүзеге асыруға авторлық қадағалау жүргізу;
- кен орындарын өңдеуге геологиялық - кәсіпшілік талдау;
- кен орындарының гидродинамикалық модельдерін мониторингтау;
- құрылықта және теңізде мұнай және газ кен орындарын дамытудың

ТЭН;

- мұнай саласын дамытудың бағдарламасын жасау.

Бұрғылау

- мұнай және газ кен орындарын өңдеудің барлық кезеңдерін жобалау;
- жобалау құжаттарын жүзеге асыруға авторлық қадағалау жүргізу;
- кен орындарын өңдеуге геологиялық - кәсіпшілік талдау;
- өңдеу нысаны мен кен орындарының гидродинамикалық модельдерін жасау;

- құрылықта және теңізде мұнай және газ кен орындарын дамытудың ТЭН;

Мұнайды және газды дайындау, жинау және тасымалдау

- кен орнын орналастырудың тұжырымдамалық жобасы (мұнайды және газды жинау, тасымалдау және дайындау жүйесі);

- ұңғымаларды тиімді игеруге бағытталған техникалық шешімдерді әзірлеу;

Мұнайды және газды өндіру

- ұңғымаларды оңтайландыруға және пайдалану сенімділігін арттыруға бағытталған техникалық шешімдерді әзірлеу;

- ұңғымаларды пайдалану әдістерін негіздеу;

- өндірудің фонтандық және механикаландырған белгілеудің тиімді параметрлері мен жұмыс режимдерінің есебі;

- ұңғымалардың кенжар аймағына әсер етудің түрлі әдістерінің тиімділігін анықтау және оларды одан әрі жетілдіру бойынша техникалық шешімдерді әзірлеу.

Экономикалық зерттеу

- мұнай және газ жобаларын, кен орындарын орналастыру жобаларын, газды пайдалану жобаларын әзірлеуге кезінде жобалық шешімдерге экономикалық талдау жасау;

- қолданыстағы салық салу жүйесі мен өнім бөлісі туралы келісімдер шартына қарай кен орындарын өңдеудің ТЭН арналған экономикалық есептер;

- мұнай өндіруге оценка экономической эффективности түрлі геологиялық - техникалық шаралар жүргізудің және жаңа техникалар мен технологиялар енгізудің экономикалық тиімділігін есептеу;

- мұнай беруді арттыру әдісі, қарқындату, беткі қабатты қайта орналастыру бойынша экономикалық зерттеу.

Жер қойнауын және қоршаған ортаны қорғау

- «Қоршаған ортаға әсерді бағалау» жобасын әзірлеу;

- «Шекті - рұқсат етілген лақтырынды» жобасын әзірлеу;

Бірнеше бағыттағы қызмет салаларын қамти отырып, мекеме тұрақты түрде бір жүйелі жұмыс жасап келеді.

2 «ҚМГ ӨБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» біріктірілген менеджмент жүйесі

2.1 Біріктірілген менеджмент жүйесі

Біріктірілген менеджмент жүйесі (IMS) - бір немесе бірнеше субъект ретінде жұмыс істейтін екі немесе одан көп басқару жүйелерінің жиынтығы.

Институтта БМЖ құрудың негіздемесі - қойылған мақсаттарды тиімді жүзеге асыру, өндірістік процестерді тиімді басқару, еңбек қауіпсіздігі процестері, қоршаған ортаны қорғау, бәсекеге қабілеттілігін арттыру және тұтынушылар мен серіктестер алдында Институттың имиджін нығайту шарты үшін қажет.

Институттың біріктірілген менеджмент жүйесі (БМЖ) ISO 9001, ISO 14001, OHSAS 18001, ISO 31000 халықаралық стандарттары, СТ РК ISO 9001, СТ РК ISO 9004, СТ РК ISO 50001 мемлекеттік стандарттары және EFQM жетілу моделі әдістемесінің негізінде құрылған. Компанияның БМЖ құру негізінде сапа менеджменті, денсаулық сақтау және еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету, қоршаған ортаны қорғау, менеджмент тәуекелі, энергияны үнемдеу және қуат тиімділігін арттыру, әлеуметтік корпоративтік жауапкершілік принциптері, сондай - ақ, EFQM моделінің іргелі концепциялары жатыр.

Институт қызметі мен процестерінің нәтижелілігі мен тиімділігіне мониторинг жасау және бақылау стратегиялық контроллинг (көрсеткіштердің тепе - теңдік қосалқы жүйесі (BSC), оперативті контроллинг қосалқы жүйесі, сондай - ақ тұтқалы қызметкерлердің тиімділік көрсеткіштерінің көмегімен жүргізіледі (KPI).

Біріктірілген менеджмент жүйесінің негізгі қызметі болып институттың барлық құжаттары табылады. Қызметтік нұсқаулық, Лауазымдық нұсқаулық құжаттары, Жобалық сызбалардың стандарттары мен негізгі құжат стандарттары. Құжаттарды дайындап, тексеру, заң қызметкерімен кеңесу және институт басшыларының келісімін алу БМЖ қызметіне жатады.

2.2 БМЖ негізгі құжаттары

Біріктірілген менеджмент жүйесі жұмысындағы негізгі құжаттамалар мыналар:

- **Лауазымдық нұсқаулық**

Лауазымдық нұсқаулық – кәсіпорын қызметкерінің функциялары, міндеттері мен құқықтары айқындалатын құжат. Лауазымдық нұсқаулық еңбек қатынастарында даулар, келіспеушіліктер пайда болған жағдайда қажет. Лауазымдық нұсқаулық негізінде қызметкермен еңбек шарты жасалады.

Лауазымдық нұсқаулықты кадр қызметі жасайды, кәсіпорынның басшысы бекітеді. Лауазымдық нұсқаулыққа енгізілетін барлық елеулі өзгерістер бастықтың бұйрығымен ресімделеді. Лауазымдық нұсқаулық Қазақстан Республикасының еңбек заңдарының талаптарын ескере отырып,

1999 жылғы 16 қазандағы № 22 СмиС комитеті бекіткен Қазақстан Республикасының АҚ 01 - 0 - 99 жіктеу негізінде жасалады.

Сауатты жасалған лауазымдық нұсқаулық қызметкердің міндеттері туралы айқын түсінік береді және еңбек дауларын дұрыс шешіп отыруға көмектеседі. Әйтсе де, бұл нормативтік акті көп жағдайда бағаланбайды, оған немқұрайды қарайды. Осыған байланысты біз лауазымдық нұсқаулықтың мән - маңызына және оны қалай әзірлеп, қалай ресімдеу керек екендігіне кеңірек тоқталғанды жөн көріп отырмыз.

Лауазымдық нұсқаулықтың міндетті деректемелері құрамына мыналар енеді:

- ұйым атауы;
- құжат атауы;
- құжат күні мен тіркеу нөмірі;
- мәтін тақырыбы (лауазым атауы көрсетілуімен);
- бекіту грифі;
- құжат әзірлеушінің қолы;
- келісім бұрыштамасы;
- қызметкердің құжатпен танысқандығы жөнінде белгі.

Лауазымдық нұсқаулық қызметкерлерді аттестациялау, жұмыскерді сынақ мерзімі ішінде жұмыстан босату, қызметкерлерді немесе штатты қысқарту кездерінде де қажет болады. Сол үшін де бұл актіні терістеуден гөрі қабылдау пайдалырақ болып табылады.

Лауазымдық нұсқаулық әрқашан қолданыста болуға тиіс, ол компаниядағы құрылымдық және ұйымдық өзгерістерді жедел де, нақты әрі айқын көрсетіп отыратындай болуы шарт.

- Қызметтік нұсқаулық

Қызметтік нұсқау дегеніміз - ұйым ішінде белгілі бір қызметті орындаушы қызметкердің негізгі функциялары, міндеттері, құқықтары мен барлық жауаптылығы ашық көрсетілген құжат. Ол ұйым ішіндегі әрбір штаттық қызмет бойынша жасалады және де ол белгілі бір тарапқа негізделмеген болуы тиіс. Қызметтік нұсқау еңбек келісім - шартын жасасу барысында (оның ішінде өзге қызметке ауысуда, не уақытша қызметтің міндетін орындауда да) қызметкерге таныс етіледі. Қызметкер бұл құжатпен танысқаны жөнінде қол қояды.

Бұл құжат, сондай - ақ, басқарушы мен оның қол астындағы, карамағындағы қызметкердің ара - қатынасын реттеп, белгілеп анықтап отырады, ұйым ішіндегі ақпараттар ағынын реттеп, үйлестіреді.

1) Жалпы жағдайлар

- Қызметкер жайлы ақпарат (штаттағы есеп бойынша), қызметтік нұсқау арқылы реттеліп отыруы тиіс қызметкердің міндеттері, құқығы мен жауапкершілігі. Егер мәселе жаңа бағыт туралы болатын болса, онда бұл тармақ өте маңызды.

- Қызметке тағайындау және қызметкерді орнынан алу тәртібі. Бұл арада қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы шешімдерді кім қабылдауы тиіс екендігін анықтап алғаныңыз жөн.

- Қызметкердің тікелей бағыныштылығы. Бұл арада қызметкер кімге бағынуы тиіс, сол сияқты тікелей басшы болмаған жағдайда басшылық кімнің құзырына өтеді - осы жағын толыққанды ашып көрсететін болыңыз.

- Қызметкерге кім бағынышты, қызметтер мен қол астындағылардың, қарамағындағылардың саны. Бұл арада мәселе бір саты төмен тұрған персонал жайында, яғни олар тікелей өз басшысына (сіз белгілеген қызметкерге) бағынады.

- Қызметкердің білімі мен тәжірибелігіне, еңбектегі дағды - машығына қатысты талаптар. Қызметкердің Компанияның ішкі тәртіп - ережелерін реттеуші құжаттар мен техникалық қауіпсіздік нұсқауларымен, тәртіптерімен, еңбекті қорғау және өрт қауіпсіздігі талаптарын орындауға қатысты барлық құжаттармен танысып, оларды меңгере білуіне қатысты талаптар - Егер қызметкер уақытша жұмыс орнында болмаса, оны алмастыру жөніндегі мәліметтер. Бұл арада қызметкердің қысқа не ұзақ мерзімде жұмыс орнында болмауы себепті оны алмастыру қажет пе, қажет болса, оның қызметін кім атқарады деген тұрғыдағы мәселелерді анықтап алғаныңыз дұрыс.

- 1) Функционалдық міндеттер

- 2) Құқықтар мен өкілеттіктер

- 3) Жауапкерлік

- 4) Еңбек жағдайы

- Аудиторлық құжаттама

Аудиторлық ұйымдар мен жеке аудиторлар аудиторлық пікірді растайтын дәлелдемелерді ұсынуда маңызды орын алатын мәліметтерді жазбаша түрде рәсімдеуі қажет.

Құжаттама – аудитормен дайындалатын немесе аудитті өткізуге байланысты аудитормен алынып сақталатын жұмыс құжаттары мен материалдары. Жұмыс құжаттары қағазда, фотопенкада тіркелген мәліметтер түрінде, электронды түрде немесе басқадай түрлерде ұсынылуы мүмкін.

Жұмыс құжаттары мыналар үшін қолданылады:

- аудитті жоспарлау мен жүргізу үшін;
- ағымдағы тексеруді жүзеге асыру және аудитормен орындалған жұмысты тексеру үшін;
- аудиторлық дәлелдемелердің негізінде жасалған нәтижелер мен қорытындыларды тіркеу үшін.

Аудитор жұмыс құжаттарын аудиттің жалпы түсініктілігін қамтамасыз ету үшін қажетті толық түрде қарастыруы тиіс. Ол жұмыс құжаттарында аудиторлық жұмыстың жоспары, сипаты, орындалған аудиторлық процедуралардың көлемі мен уақыт шегі, олардың нәтижелері, сонымен бірге аудиторлық дәлелдемелердің негізінде жасалған қорытындылар туралы мәліметтерді қамтуы тиіс. Жұмыс құжаттарында кәсіби пікірді қажет ететін барлық маңызды мәселелер бойынша аудитордың негіздемелері болуы тиіс.

Аудитор күрделі сұрақтарды қарастырғанда немесе аудит үшін маңызды сұрақтар бойынша кәсіби пікірді білдірген жағдайда қорытындыларды жасаған уақытта аудиторға белгілі болған фактілер мен қажетті дәлелдемелерді жұмыс құжаттарына қосуы тиіс.

Аудитор өзінің кәсіби біліктілігін негізге ала отырып әрбір нақты аудиторлық тексеру бойынша құжаттардың көлемін өзі анықтауға құқылы.

Аудиторлық тексерудегі құжаттар егер жұмысты басқа аудиторға беру қажеттілігі туындаса және оның осы тапсырыс бойынша тәжірибесі жоқ болатын болса, ол тек осы құжаттаманың негізінде жүргізілген жұмысты және шешімдер мен қорытындыларды түсінетіндей көлемде болуы тиіс.

Жұмыс құжаттарының формасы мен мазмұны келесідей факторлармен анықталады:

- аудит жүргізілетін тұлға қызметінің сипаты мен күрделілігі;
- аудиторлық тапсырыстың сипаты;
- аудитор қызметкерлеріне нұсқаулар беру қажеттілігі, оларға ағымдағы тексеру жүргізу мен олармен орындалған жұмысты тексеру;
- аудит жүргізілетін тұлғаның ішкі бақылау мен бухгалтерлік есеп жүйелерінің жағдайы мен сипаты;
- аудитті жүргізу процесінде қолданылатын нақты әдістері мен шаралары.

Жұмыс құжаттары әрбір нақты аудиторлық тексерудің жағдайларына және оны жүргізу кезінде аудитордың қажеттілігіне жауап беретіндей түрде жүйеленуі және құрастырылуы қажет. Жұмыс құжаттарын дайындау мен тексеру нәтижелерін көтеру мақсатында аудиторлық ұйымда құжаттаманың жалпы формаларын құрастыру туралы нұсқаулар беріледі. Құжаттауды осылайша стандартизациялау бағыныштыларға жұмысты тапсыруды оңайлатады, сонымен қатар олардың орындаған жұмыс нәтижелерін сенімді басқаруға мүмкіндік береді.

Әдетте, жұмыс құжаттары мыналардан тұрады:

- аудит жүргізілетін тұлғаның ұйымдастырушылық - құқықтық формалармен және ұйымдастырушылық құрылыммен байланысты ақпараттардан;
- қажетті құжаттардың, келісімдердің, мәжіліс хаттардың көшірмелерінен;
- аудит жүргізілетін тұлға өз қызметін жүзеге асыратын сала туралы ақпараттан;
- жоспарлау процесі туралы ақпараттан, аудит бағдарламалары мен олардың кез келген өзгерістерімен қоса;
- ішкі бақылау мен бухгалтерлік есеп жүйелері туралы аудитор түсінігінің дәлелдемелерінен;
- тәуекелділіктің бағалануын, бақылау құралдарын қолдану тәуекелділігінің деңгейін және бұл бағалаулардың кез келген түзетулерін растайтын дәлелдемелерінен;

- бухгалтерлік есеп шоттары бойынша қалдықтардың және қаржылық операциялардың талдауы;
- ең маңызды экономикалық көрсеткіштер және олардың тенденциялары мен өзгерістерін талдау;
- аудиторлық процедуралардың көлемі, уақыты, сипаты мен оларды орындау нәтижелері туралы мәліметтерден;
- аудитор қызметкерлерімен орындалған жұмыс кәсіби мамандардың бақылауымен жүзеге асырылғандығы мен тексерілгендігі туралы дәлелдемелерден;
- аудиторлық процедуралардың орындау уақыты және оларды кім орындағаны туралы мәліметтерден;
- басқа аудитормен тексерілген бөлімшелер мен еншілес ұйымдардың қаржылық (бухгалтерлік) есептілікке қолданылған процедуралар туралы толық мәліметтерден;
- аудиттің ең маңызды деген сұрақтары бойынша, аудит процедуралары кезінде аудитормен анықталған қателіктерімен қоса, аудитормен жасалған қорытындыларынан;
- қаржылық (бухгалтерлік) есептіліктің және аудиторлық қорытындының көшірмелерінен және т.б.

Жұмыс құжаттарына кіретін құжаттар мынадай мәліметтермен рәсімделуі қажет:

- тексерілетін ұйымның аты;
- жұмыс құжатының мақсаты,
- аудиторлық тексерудің орыналу мерзімі;
- мәліметтің көзі;
- рет саны;
- аудитордың қолы, күні.

Жұмыс құжаттарындағы мәліметтер жабық және оларды жариялауға болмайды. Жұмыс құжаттары – аудитордың (аудиторлық ұйымның) меншігі. Бірақ, құжаттардың белгілі бір бөлігі аудитордың еркімен аудит жүргізілетін тұлғаға ұсынылуы мүмкін. Олар бухгалтерлік жазбаларды алмастыра алмайды.

Жұмыс құжаттары папкаларға біріктіріліп архивте 5 жыл сақаталады. Аудиторға аудиторлық есеп (қорытынды) жасалатын қорытындыларды жасау үшін толық және үйлесімді аудиторлық дәлелдемелер алу қажет. Аудиторлық дәлелдемелер ішкі бақылау мен маңыздылыққа тексеру процедураларын оңтайлы үйлестіру нәтижесінен жасалады. Кейбір жағдайларда дәлелдемелерді тек маңыздылыққа тексеру процедураларының нәтижесінде ғана алуға болады.

Аудиторлық дәлелдемелерді алу үшін бастапқы құжаттар, есеп жазбалары мен басқа көздерден алынған растайтын ақапарат.

«Ішкі бақылау тестілері» ішкі бақылау мен бухгалтерлік есеп жүйелері жұмысының нәтижелігі мен құрылымы сәйкес екендігі туралы аудиторлық дәлелдемелерді алу мақсатында орындалатын тестілер болып табылады.

«Маңыздылықты тексеретін процедуралар» - қаржылық есептіліктегі маңызды бұрмалаушылықтар туралы аудиторлық дәлелдемелерді алу мақсатында орындалатын тестілер.

- **Жобалық - сметалық құжаттама**

Жобалық - сметалық құжаттама – жаңа кәсіпорындарды, үйлер мен ғимараттарды салудың, кеңейтудің, жаңғыртудың немесе техникалық жағынан қайта жарақтандырудың технологиялық, көлемдік - жоспарламалық, құ - растырымдық (конструкциялық), ұйымдық шешімдері, техникалық - экономикалық және құндық көрсеткіштері баяндалатын құжаттар кешені. Онда болашақ нысанның салынатын (жаңғыртылатын) жері, оның архитектурлық, аумақтық, құрастырымдық шешімдері, кадрларға, құрылым материалдарына, машиналар мен жабдықтарға, ақшалай қаражатқа мұқтаждығы айқындалады. Ондағы техника - экономика негіздеме кәсіпорынды жобалау мен салудың (жаңғыртудың) тиімділігін және шаруашылық мақсаттағы қажеттілігін қуаттайтын жоба алдындағы құжат болып табылады.

Құжаттамада қолданылатын негізгі стандарттар:

- ҚР СТ 2.1 - 2009 Қазақстан Республикасының Мемлекеттік өлшем бірлігін қамтамасыз ету жүйесі. Терминдер мен анықтамалар.
- ҚР СТ 2.3 - 2001 Қазақстан Республикасының Мемлекеттік өлшем бірлігін қамтамасыз ету жүйесі. Шама бірліктерінің эталондары. Негізгі ережелері, құру, бекіту, сақтау және қолдану тәртібі.
- ҚР СТ 2.301 - 68 Конструкторлық құжаттаманың бірыңғай жүйесі. Сызбаларды сызудың жалпы ережелері.
- ҚР СТ 8.009 - 84 Мемлекеттік өлшем бірлігін қамтамасыз ету жүйесі. Өлшем құралдарының нормаланатын метрологиялық сипаттамалары.
- ҚР СТ 8.028 - 86 Мемлекеттік өлшем бірлігін қамтамасыз ету жүйесі. Мемлекеттік алғашқы эталон және электрлік кедергі өлшем құралдарына арналған мемлекеттік салыстырып тескеру сұлбасы.
- ҚР СТ 8.381 - 80 Мемлекеттік өлшем бірлігін қамтамасыз ету жүйесі. Эталондар. Қателіктерді айқындау тәсілдері.

БМЖ біршама құжаттармен жұмыс жасалынады және де ең негізгілерінде толықтай ақпараттық жүйе көрсетіледі. Белгілі жүйедегі ұқсас құжаттар біріктіріледі.

2.3 БМЖ элементтері: ISO 9001 және ISO 14001

ISO 9001 Сапа менеджменті жүйесі – бұл әлемдегі ең танымал стандарт, оның базасында ұйымда сапа менеджменті жүйесі құрылады және одан кейін оны сертификаттау жүргізіледі. ISO 9001 стандарттының мәні отандық та, халықаралық та интерпретацияда түпкілікті өнімнің тұтынушылар мен серіктестердің сұраныстарына сәйкестігін анықтау мақсатында нақты кәсіпорында басқару және бақылау жүйесінің бірқатар критерийлерін бағалау болып табылады.

ISO 9001 нені растайды:

- Өндірістің немесе бизнестің клиентке бағдарлануы. Қарапайым сөзбен айтқанда, ISO алуға үміткер кәсіпорын соңғы тұтынушының сұраныстарына бағдарланумен жұмыс процестерін ұйымдастыруға міндетті. Атап айтқанда, шығарылатын өнімнің сапасын жаппай бақылау және шығарылатын тауардың тұтынушылық сипаттамасын жақсартатын жаңа технологияларды енгізу құпталады.

- Лайықты серіктестік әлеуеті. Жеткізуді ұйымдастыру, тауарды қайтару мүмкіндігі, қажетті құжаттарды ұсыну, шарттық талаптарды сақтау.

- Өндірістік қуаттар мен жұмыс үдерістерінің эволюциясы мен тұрақты жаңғырту шеңберінде өндіріс пен бизнестің технологиялық дамуы. Негізгі бағдар - заманауи компьютерлік және ақпараттық технологиялар.

- Өндірістік және кадрлық инфрақұрылымды жақсартуға бағытталған тұрақты Талдамалық мониторингтің болуы.

- Сатып алушылардың шағымдарына нақты ұйымдастырылған әрекет ету жүйесі. Кемшіліктерді жою үшін тиісті қорытындылар мен тиімді шаралар.

ISO 9001 шеңберіндегі стандарттау мақсаттары:

- ISO 9001 белгілі бір тауарлар немесе қызметтер сапасының куәлігі емес екенін түсіну керек.

- ISO 9001 бүкіл халықаралық жүйесі – бұл өркениетті бизнес пен өндірістің жалпы заңдарын сипаттайтын стандарттар торының белгілі бір әмбебаптығын көздейтін ережелер мен өлшемдердің салыстырмалы жалпы жиынтығы. Бұл ретте осы санаттағы стандарттар сәйкестік сертификаттарын немесе тауарлардың немесе қызметтердің белгілі бір тобына арналған декларацияны алу қажеттігін жоққа шығармайды.

- ISO 9001 стандартының басты мақсаты нарықты Техникалық реттеу құралы ретінде түпкілікті тұтынушының немесе серіктестердің сұраныстарын барынша толық қанағаттандыруға мүмкіндік беретін әр түрлі салалардағы жұмыс процестерін сауатты ұйымдастыруды ынталандыру болып табылады.

ISO 9001 иесі келесі артықшылықтарды алады:

- Халықаралық нарыққа шығу мүмкіндігі;
- Сатып алушылар мен серіктестердің жалпы кәсіпорынға деген сенімінің өсуі;

- Тиісті жобаның бәсекеге қабілеттілігін арттыру;

- ISO 9001 компанияның кәсіби беделіне оң әсер ететін маңызды имидждік құрамдас бөлік ретінде қарастырылуы мүмкін.

Сонымен қатар ISO 9001 сертификаты муниципалдық және Мемлекеттік тапсырыстар жариялаған конкурстар мен тендерлерде жұмысқа рұқсат алу үшін де қажет. Осылайша, ISO 9001 сертификаты барлық дамыған елдерде салмағы бар менеджменттің жоғары сапасының негізгі куәлігі болып саналады.

ISO 14001 Экологиялық менеджмент жүйесі - бұл фирманың қоршаған ортаға экологиялық әсерін бақылауға мүмкіндік беретін стандарт.

ISO 14001 стандартының басты міндеті - өндірістік процестердің нәтижесі қоршаған ортаға барынша аз әсер ететіндей талдау және түрлендіру. Экологиялық басқару жүйесін құру жөніндегі жұмыстар қолданыстағы және әлеуметтік экологиялық аспектілерді, тәуекелдерді бағалауды, қоршаған ортаға келтірілген залалды азайту үшін өндіріс технологияларын жетілдіру жолдарын әзірлеуді қамтиды. Осы жұмыстардың мәні келтірілген залалды жоюдан оның алдын алуға ауысу, анықталған тәуекелдерді азайту үшін уақтылы шаралар қабылдау болып табылады. Осы жүйені қолдану пайдаларының арасында ресурстарды үнемдеу есебінен (электр, шикізат материалдары және т.б.) өндірістік шығындардың төмендеуін, оның "экологиялылығын" жақсарту нәтижесінде нарықтағы тауардың бәсекеге қабілеттілігінің артуын, қалдықтарды кәдеге жарату жүйесін қайта қарауды, қайта өңделген қалдықтарды сатудан немесе оларды қайта пайдаланудан түскен қосымша пайданы атап өтуге болады.

Экологиялық менеджмент жүйесін әзірлеу - кез келген кәсіпорынның дамуының маңызды кезеңі, ал ISO 14001 сертификатын алу - тәуелсіз органның стандарт талаптарына сәйкестігін растау. ISO 14001 бойынша енгізу және сертификаттау жаңа көкжиектерді аша алады.

ISO 14001 стандартын енгізіп, тиісті сертификатты алып, компания ішкі және сыртқы артықшылықтарды алады. Олардың арасында:

- Авариялар санын және техногендік апаттар тәуекелін қысқарту.
- "Экологиялық айыппұл санкцияларын" қолдану тәуекелдерін төмендету (қоршаған ортаны қорғау және экология саласындағы заңнаманы бұзғаны үшін).
- Ресурстарды пайдалану процесін оңтайландыру.
- Табиғи ресурстарды пайдалану процесіне толық бақылау алу.
- Кәсіпорында экологиялық қауіпсіздік саласында тиімді басқару аппаратын қалыптастыру.
- Халықаралық несие алу мүмкіндігі.
- Шетелдік контрагенттермен тығыз байланыс орнату мүмкіндігі.
- Тендерлерге қатысу кезінде қосымша преференциялар алу және оларға шетелдік компаниялармен тең құқықтарға қатысу мүмкіндігі.
- Дүниежүзілік сауда ұйымына мүше болу жағдайында бизнесті тиімді құру мүмкіндігі.
- Лицензиялау және сертификаттау процесін оңайлату.
- Дайын өнімді әлемнің барлық елдерінің кез келген нарығына жеткізу мүмкіндігі.
- Отандық және шетелдік нарықтарда компанияның беделін арттыру.

Экологиялық менеджмент жүйесі оның қызмет саласына, меншік нысанына немесе мөлшеріне қарамастан кез келген кәсіпорында енгізіледі.

2.4 БМЖ элементтері: OHSAS 18001 және ISO 31000

OHSAS 18001 Денсаулықты қорғау және еңбек қауіпсіздігін қамтамасыз ету менеджмент жүйесі - кәсіби денсаулық пен қауіпсіздік менеджменті жүйесіне қойылатын талаптарды белгілейтін халықаралық стандарт. Ол ұйымға жұмыс және төтенше жағдайлар кезінде туындайтын барлық тән тәуекелдерді анықтауға, оларды басқаруға және осы саладағы өзінің нәтижелілігін арттыруға көмектеседі. Соңғы мақсат — тұтынушылардың сұраныстарын ұзақ мерзімді негізде қанағаттандыру.

Ұйымның сенімділігінің қосымша сипаттамасы болған тәуекелдерді тиімді басқарудың бірыңғай тетігі талап етілді. OHSAS 18001 мыңжылдықтар тоғысында он үш беделді сарапшы мекемелердің бірлескен жұмысының нәтижесі бастапқыда өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау менеджменті жүйесін құру үшін бағдар болды, ал 2007 жылдан бастап халықаралық стандарт мәртебесін алды.

Стандарт негізінде "жоспарла - жаса - тексер - жақсарт" басқару моделі жатыр. Түсініктердің мәні:

Жоспар: өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау менеджменті жүйелері саясатын әзірлеу және нәтижеге қол жеткізу жолдарын анықтау;

Жаса: Еңбек қауіпсіздігі жүйесінде тәуекелдерді басқару процестерін енгізу жүріп жатыр;

Тексеріндер: өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау менеджменті жүйелерінің жұмысқа қабілеттілігінің тұрақты мониторингі және зерттеу нәтижелерін ұйымның заңнамасы мен мәлімделген саясатына сәйкестігін тексеру;

Жақсарт: еңбек қауіпсіздігі саласында басқару тиімділігін үнемі арттыру.

Орналасқан жеріне, спецификасына және түріне қарамастан, кез келген ұйымдардың менеджмент жүйесіне енгізуге қолайлы. Стандарт ережелерін енгізудің жеткіліктілігін кәсіпорын басшылығы өндірістік қуаттар орналасқан жер бойынша өңір қоғамының әлеуметтік - экономикалық талаптары негізінде анықтайды.

OHSAS 18001 стандартын әлемдік қоғамдастық тиімді қауіпсіздік және еңбекті қорғау менеджменті жүйелерін жасаудың әмбебап құралы ретінде қабылдады. Ұйымның менеджмент жүйесінің белгіленген талаптарға сәйкестігі сенімділіктің бағасы болып табылады. Жақын болашақта ырғақты жұмыс істеу қабілетін көрсетеді. Ұзақ мерзімді келісімшарттарға қол қою кезінде бәсекелестік артықшылық береді.

Өнеркәсіптік қауіпсіздік және еңбекті қорғау мемлекеттің жіті бақылауында. Кез келген жақсарту бойынша қадамдар қауіпсіздік және еңбекті қорғау менеджменті жүйелерін ынталандырылады және қолдау табады: қарастырылған гранттар жүргізіледі жеңілдікпен несиелеуге жасалады есепке шеккен шығыстарының жүйесінде әлеуметтік аударымдар.

Қауіпті факторлардың әсерін дәйекті түрде төмендете отырып, кәсіпорын қызметкерлерге қосымша төлемдерге, қорғаныс құрылыстарын салуға, арнайы жарақтарға арналған шығыстарды азайтады.

ISO 31000 Тәуекелділік менеджменті. Принциптер мен басшылық нұсқаулар- тәуекелдерді басқарудың халықаралық стандарты. Бұл стандарт тәуекелдерге талдау жүргізуге және басқаруға көмек көрсете отырып, нормалар мен ережелер кешенін анықтайды. Қандай сектордағы жұмысқа қарамастан: мемлекеттік, жеке немесе қоғамдық – сіз ISO 31000 стандартынан пайдалануға болады, өйткені ол бизнес - үдерістердің көп бөлігін, соның ішінде жоспарлауды, басқаруды және өзара іс - қимылды қозғайды. Барлық ұйымдар қандай да бір дәрежеде тәуекелдерді басқаруды жүзеге асыратынын ескере отырып, осы халықаралық стандарттың ұсынымдары жұмыс орындарында қауіпсіздікті басқару және тұрақты қамтамасыз ету технологияларын жетілдіру мақсатында әзірленді.

Кез - келген ұйымның шеңберінде ISO 31000 стандартының қағидаттары мен нормаларын енгізе отырып, еңбек өнімділігін және басқару сапасын арттыруға болады, сондай - ақ өз шығындарын бір мезгілде азайту кезінде акционерлердің сенімін нығайтуға мүмкіндік туады. Бұл халықаралық стандарт, сондай - ақ еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы саласындағы көрсеткіштерді жақсартуға, шешімдер қабылдау үшін берік негіз қалауға және өз қызметінің барлық салалары мен барлық деңгейлерінде көреген басқару принциптерін енгізуге көмектеседі.

Бұл қызметтің артықшылығы неде?

- Басқару өнімділігі мен сапасын тікелей арттыру мүмкіндігі;
- Акционерлердің тәуекелдерді басқару әдістеріне деген сенімін нығайту мүмкіндігі;
- Тәуекелдерді талдауды жүргізу және шығындарды барынша азайту үшін басқару жүйесін бақылау құралдарының қолжетімділігі;
- Басқару жүйесінің тиімділігі мен сенімділігін арттыру мүмкіндігі;
- Өсу жағдайында өз бизнесін қорғауды қамтамасыз ету және өзгерістерге тиімді ден қою мүмкіндігі.

Алайда ISO 31000 сертификаттау мақсатында пайдаланыла алмайды, ал ішкі немесе сыртқы аудиторлық бағдарламалар үшін басшылық етеді. Осы стандартты қолданатын ұйымдар тиімді менеджмент пен корпоративтік басқарудың негізделген қағидаттарын ұсына отырып, өзінің басқару әдістерін халықаралық деңгейде танылғандармен салыстыра алады.

2.5 БМЖ элементтері: ҚР СТ ИСО 9004 және ҚР СТ ИСО 50001

ҚР СТ ИСО 9004 Ұйымның тұрақты жетістігіне жету Менеджменті. Сапа менеджменті тұрғысынан көзқарас – бұл стандарт күрделі, қатаң, тұрақты өзгеріп отыратын іскерлік орта жағдайында кез келген ұйымның тұрақты жетістігіне қол жеткізу жөніндегі басшылық үшін ұсынымдар береді.

Ұйымның тұрақты табысы оның тұтынушылар мен басқа да мүдделі тараптардың ұзақ мерзімді қажеттіліктері мен үміттерін қанағаттандыру қабілеттілігінен көрінеді. Бұған ұйымның іскерлік ортасын есепке алу, мүмкіндіктер мен тәуекелдерді тиімді басқару, тәжірибе негізінде оқыту,

сондай - ақ жақсартулар мен инновацияларды қолдану арқылы қол жеткізуге болады.

ҚР СТ ИСО 9004 стандарты сапа менеджменті негізінде тәсілді пайдалану арқылы күрделі, талап етілетін және тұрақты өзгеретін ортада кез келген ұйымның тұрақты жетістігіне қол жеткізу жөніндегі ұсынымдарды қамтиды. Ұйымның тұрақты жетістігіне оның өз тұтынушылары мен басқа да мүдделі тараптардың ұзақ мерзімді негізде және теңгерімді түрде қажеттіліктері мен күтулеріне жауап беру қабілеті есебінен қол жеткізіледі. Тұрақты табысқа ұйымның тиімді менеджменті арқылы, оқыту және жақсартуларды және инновацияларды тиісті қолдану есебінен ұйымның өз өмір сүру ортасын сезінуі арқылы қол жеткізуге болады. Осы стандарт инновациялық тәсілді жетілдіру және пайдалану үшін күшті және әлсіз жақтары мен мүмкіндіктерін анықтау мақсатында оның басшылығын, стратегиясын, менеджмент жүйесін, ресурстары мен процестерін қамтитын ұйымның жетілу деңгейін талдау үшін маңызды құрал ретінде өзін - өзі бағалауды пайдалануды қолдайды.

ҚР СТ ИСО 9004 стандарты ҚР СТ ИСО 9001 қарағанда сапа менеджменті жүйесі мақсаттарының кең спектрі бойынша ұсынымдарды қамтиды және менеджмент жүйесіне басқа стандарттармен үйлесімділікті қамтамасыз ету үшін әзірленді. Мұндай стандарттар бір - бірін толықтырады, бірақ дербес де қолданылуы мүмкін.

Бұл стандарт ұйымның тұрақты жетістігіне қол жеткізу үшін басшылыққа ұсынылады. Стандарт барлық ұйымдарға, олардың көлеміне, түріне және қызмет түрлеріне қарамастан қолданылады және сертификаттау, реттеу немесе келісім - шарттар жасасу мақсаттарына арналмаған.

ISO 50001 Энергия менеджменті жүйелері. Қолдану жөніндегі талаптар мен нұсқаулық - энергетикалық менеджменттің жаңа жаһандық стандарты. Стандарттың мақсаты компанияларға энергетикалық ресурстарды тұтыну процесін оңтайландыру және осы процесті жүйелі басқару бойынша құрылымдалған және жан - жақты қамтымды нұсқауды ұсыну болып табылады. ISO 50001 стандарты бойынша энергетикалық менеджмент жүйесін қолданатын кәсіпорындар энергияны тұтыну шығындарын қысқартуға және қоршаған ортаға теріс әсерді төмендетуге мүмкіндігі бар.

Бүгінгі таңда Қазақстан Республикасының экономикасын дамытудың маңызды бағыттарының бірі энергия ресурстарын тұтынуды төмендету болып табылады. Көп жағдайда бұл энергия ресурстарын тұтыну салдарынан және шығарындылардың пайда болуын тұтынумен байланысты қоршаған ортаға әсерді төмендету қажеттілігімен, сондай - ақ бүкіл әлемде энергетикалық тиімділікке қойылатын артып келе жатқан талаптармен байланысты.

ISO 50001 стандартына негізделген Энергия менеджменті жүйесінің артықшылықтары неде?

- Сіздің болашақ энергиямен жабдықтау жүйесімен байланысты тәуекелдерді анықтау және оңтайландыру мүмкіндігі;

- Энергия тұтынудың тиімділігін арттыру бағыттарын анықтау үшін оның өлшеулерін және мониторингін жүргізу;
- Жалпы тиімділікті арттыру және энергия тұтыну көлемін, демек, онымен байланысты шығындарды қысқарту;
- Көміртегі шығарындыларын қысқарту және үкіметтік органдардың тиісті мақсатты қондырғыларын орындау;
- Экология саласындағы өз жетістіктерін көрсету және тендерлерге нәтижелі қатысу мүмкіндіктерін кеңейту.

Энергетикалық менеджменттің сертификатталған жүйесі ұйымға энергия тұтынудың тиімділігін арттыруға, қаржы қаражатын үнемдеуге және қоршаған ортаға зиянды әсерді азайтуға көмектеседі.

2.6 EFQM жетілу моделі

EFQM жетілдіру моделі - бұл тұрақты дамуға және бәсекеге қабілеттілікті арттыруға бағытталған ұйымдар үшін басқарудың мінсіз жүйесінің жалпыланған моделі. Ол мінсіз ұйымды жан - жақты сипаттайтын 32 критерийден тұрады: ол қолданатын тәсілдер және жеткен нәтижелер.

Табысқа жету үшін қызмет саласына, мөлшеріне, құрылымына және кемеліне қарамастан кез келген ұйымның менеджмент жүйесінің лайықты моделі болуы тиіс. EFQM жетілу моделі – ұйымға мүмкіндік беретін сынақтан өткен жазбаша емес құрылым, ол:

- Ұйым белгілеген көзқарас пен миссияға сүйене отырып, өзінің негізгі күшті жақтары мен әлеуетті проблемаларын түсінуге мүмкіндік бере отырып, жетілдіру жолындағы өз жетістіктерін бағалау;
- Ұйым ішінде және одан тыс жерлерде жетілдіру бойынша идеялармен тиімді алмасу үшін жалпы түсінік пен тілді қамтамасыз ету;
- Олқылықтарды жою және қайталауды болдырмау үшін жақсарту бойынша қолда бар және жоспарланған бастамаларды біріктіру;
- Менеджмент жүйесінің базалық құрылымын құру.

EFQM ұйымдарға тиісті ұсыныстар беру арқылы тұрақты табысқа жетуде қолдау көрсету және тану үшін құрылды.

Бұл үш құрамдас бөлікке қол жеткізіледі:

1. Жетілдірудің іргелі тұжырымдамалары: кез келген ұйымның тұрақты жетілуіне қол жеткізу негізінде жатқан базалық қағидаттар.
2. EFQM жетілдіру моделі: radar логикасы мен фундаменталды концепцияларын іс жүзінде іске асыруға мүмкіндік беретін құрылымдар.
3. Radar логикасы: динамикалық бағалау жүйесі және ұйымның кемелдікке қол жеткізуіне бағытталған жақсарту бойынша барлық қызметтің өзегін құрайтын менеджменттің тиімді құралы.

EFQM моделі RADAR логикасымен және іргелі тұжырымдамалармен үйлесімде сауатты қолданғанда, белгілі бір стратегияны іске асыруды ұйымдастыруды қамтамасыз ететін бірыңғай тұрақты жақсартылатын

құрылымдағы менеджменттің барлық қолданылатын практикаларының бірлігін қамтамасыз етеді.

EFQM моделінің нұсқасы, RADAR логикасы және іргелі тұжырымдамалар осы және болашақ шақыруларды ескере отырып, көпжылдық тәжірибеге негізделген.

EFQM жетілдіру моделі - тоғыз критерийлерді біріктіретін, жазылмайтын құрылым. Олардың бесеуі – "мүмкіндіктер" және төртеуі – "нәтижелер". "Мүмкіндіктер" критерийлері ұйымның не істеп жатқанын, ал "нәтижелер" - ол қол жеткізетінін қамтиды. "Нәтижелер" мүмкіндіктерге негізделген, ал соңғылары өз кезегінде "нәтижелер" бойынша кері байланыс базасында жақсарады.

EFQM 9 бағалау критерийлерінің мазмұны:

1) Көшбасшылық. Дамыған ұйымдарда көшбасшылар болашақты анықтайды және оны этика мен құндылықтарға қатысты үлгі ете отырып, адамдарды жетістіктерге шабыттандыра отырып, мүмкін етеді. Олар ұйым үшін барлық сын - қатерлерге уақтылы жауап беруге және еңсерілмейтін табысқа жетуді қамтамасыз етуге мүмкіндік жасай отырып, икемділік танытады.

2) Стратегия. Жасалған ұйымдар мүдделі тараптарға бағдарланған стратегияны әзірлеу арқылы өз миссиясын және пайымын жүзеге асырады. Саясат, жоспарлар, мақсаттар мен процестер стратегияны іске асыру үшін әзірленеді және өрістетіледі.

3) Персонал. Жасалған ұйымның өз қызметкерлерін бағалайды, және жасайды, мәдениетін, мүмкіндік беретін өзара тиімді екі тарап үшін де жетуі ретінде корпоративтік және жеке мақсаттары. Олар әділдік пен тең құқықты қамтамасыз ете отырып, адамдардың мүмкіндіктерін іске асыруға ықпал етеді. Олар персоналға қамқорлық жасайды, онымен өзара іс - қимыл жасайды, оны марапаттайды және бағалайды, осылайша мотивация мен адалдықты, сондай - ақ қызметкерлердің білімі мен тәжірибесін ұйымдастыру үшін пайдамен қолдануға негіз жасайды.

4) Серіктестер мен ресурстар. Жасалған ұйымдар өз стратегиясын іске асыру және үдерістердің тиімді жұмыс істеуі үшін сыртқы серіктестермен және жеткізушілермен қарым - қатынасты, сондай - ақ ішкі ресурстарды жоспарлайды және басқарады. Олар өздерінің экологиялық және әлеуметтік әсерлерін тиімді басқаруды қамтамасыз етеді.

5) Процестер, өнімдер және қызметтер. Дамыған ұйымдар тұтынушылар мен басқа да мүдделі тараптар үшін қосылған құнды жасау үшін процестерді, өнімдер мен қызметтерді әзірлейді, басқарады және жақсартады.

6) Тұтынушылар үшін Нәтижелер. Жасалған ұйымдар:

Тұтынушылардың қажеттіліктері мен күтулеріне, сондай - ақ тиісті саясаттарға қатысты өз стратегиясын іске асырудың нәтижелілігін бағалау үшін қызмет индикаторлары мен тиісті нәтижелер көрсеткіштерінің жүйесін әзірлейді және белгілейді. Өз тұтынушыларының қажеттіліктері мен күтулерін ескере отырып және таңдалған стратегияға сәйкес негізгі нәтижелер бойынша айқын мақсатты мәндерді белгілейді.

7) Персонал үшін Нәтижелер. Жасалған ұйымдар:

Персоналдың қажеттіліктері мен күтулеріне қатысты өз стратегиясы мен саясатын іске асыру нәтижелілігін бағалау үшін қызмет индикаторлары мен тиісті нәтижелер көрсеткіштерінің жүйесін әзірлейді және белгілейді.

Өз қызметкерлерінің қажеттіліктері мен күтулерін ескере отырып және таңдалған стратегияға сәйкес негізгі нәтижелер бойынша айқын мақсатты мәндерді белгілейді.

8) Қоғам үшін Нәтижелер. Жасалған ұйымдар:

Сыртқы мүдделі тараптардың қажеттіліктері мен күтулеріне қатысты өз стратегиясы мен саясатын іске асырудың нәтижелілігін бағалау үшін қызмет индикаторлары мен тиісті нәтижелер көрсеткіштерінің жүйесін әзірлейді және белгілейді.

Сыртқы стейкхолдерлердің қажеттіліктері мен күтулерін ескере отырып және таңдалған стратегияға сәйкес негізгі нәтижелер бойынша айқын мақсатты мәндерді бағалауда.

9) Негізгі нәтижелер. Жасалған ұйымдар:

Негізгі стейкхолдерлердің қажеттіліктері мен күтулеріне қатысты өз стратегиясы мен саясатын іске асырудың табыстылығын бағалау үшін негізгі қаржылық және қаржылық емес нәтижелер көрсеткіштерінің жүйесін әзірлейді және белгілейді.

Негізгі стейкхолдерлердің қажеттіліктері мен күтулерін ескере отырып және таңдалған стратегияға сәйкес негізгі нәтижелер бойынша айқын мақсатты мәндерді белгілейді.

Ұйым қызметінің жекелеген аспектілері бойынша өз көрсеткіштерінің деңгейін және қол жеткізілген нәтижелерді неғұрлым терең түсіну мақсатында нәтижелерді саралайды.

Дамыған ұйымдар жоғары деңгейге жетеді және өз қызметін барлық мүдделі тараптардың үміттеріне сәйкес және олардан асып түсетіндей етіп қолдайды.

Барлық ұйымдар табысқа ұмтылады, олардың кейбіреулері сәтсіздікке ұшырайды, кейбіреулері табысты кезеңдерді бастан кешіреді, бірақ соңында жоғалады, тек жекелеген бірліктер ғана лайықты құрмет пен таңданыс тудыра отырып, тұрақты табысқа жетеді.

3 Біріктірілген менеджмент жүйесі жұмысының нәтижелілігі

3.1 SWOT талдау

Біріктірілген менеджмент жүйесі жұмысының нәтижелілігін анықтау мақсатында SWOT талдау жасалынды. Толық мәлімет 2 кестеде көрсетілген.

2 Кесте – БМЖ жұмысына SWOT талдау

Күшті жақтары (S)	1. БМЖ енгізіу және сертификаттау мәселелері бойынша Үкіметтің қолдауы; 2. Менеджмент жүйесін сертификаттау жөніндегі арнайы маманның болуы; 3. Кәсіпорынды басқаруды жетілдірудің ең тиімді тәсілі 4. Мекемедегі үнемі жаңартылып отыратын арнайы нормативтік және әдістемелік база; 5. Біріктірілген бір жүйедегі типтік бағдарламаның болуы; 6. Кәсіпорынға талап етілетін материалдық және ұйымдастырушылық ресурстарды қысқартуға мүмкіндік; 7. Нарық жағдайында мекеменің бәсекеге қабілеттілігі мен тұрақты дамуының алғышарты.
Әлсіз жақтары (W)	1. БМЖ құру үшін кәсіпорынға айтарлықтай күш пен ресурстарды жұмсауға тура келеді; 2. Кәсіпорында стандарттар тобын енгізудің ұзақ мерзімі; 3. Тәуелсіз енгізу кезінде сапаны, экологияны, кәсіби қауіпсіздікті және денсаулықты басқару жүйелері арасындағы өзара байланыстың шатасуы;
Мүмкіндіктер (O)	1. Халықаралық стандарттарға сай келетін заманауи БМЖ енгізген кәсіпорын санының артуы 2. Отандық өнім мен қызмет түрлерін шетелдерде таныту және сәйкесінше экспорт үлесінің жоғарылауы 3. Жүйелерді әзірлеуге, жұмыс істеуіне және сертификаттауға арналған шығындарды төмендету; 4. Бірнеше үдерістерді біріктіру (жоспарлау, басшылық тарапынан талдау, құжаттаманы басқару, оқыту, Ішкі аудит және т.б.) мобильділік пен өзгермелі жағдайларға көбірек бейімделуді арттыру; 5. Жеке консалтингтік компаниялардың қызметіне жүгінбей - ақ мекемеде сарапшы - аудитор маман мен заң - кеңесшісінің болуы.
Қауіп (T)	1. Елімізде және халықаралық нарықта Қазақстанда сертификатталған БМЖ мойындалмауы, соның салдарынан отандық өнімнің нарықтағы сұранысына кедергілік; 2. Шетелдермен сауда қатынасының төмен мүмкіндігі.

SWOT талдау жасау барысында БМЖ жұмысына толықтай сараптама жүргізіп, барлық күшті, әлсіз жақтары көрсетілді. Сонымен қатар мүмкіндіктер мен қауіптер де анықталды.

3.2 БМЖ жұмысының артықшылығы

Халықаралық стандарттарға сәйкес келетін және кәсіпорын қызметінің әр түрлі спектрлерін біртұтас біріктіріп тұратын БМЖ шешімдер қабылдауды қолдаудың және өндірістік, қаржылық, жобалық, әлеуметтік, экологиялық және ақпараттық тәуекелдерді оңтайлы басқарудың қуатты құралы болып табылады. Жоғарыда келтірілген стандарттарға сәйкес келетін БМЖ әзірлеу және енгізу кезінде ұйым Елеулі артықшылықтардың тұтас кешенін алуға қабілетті, олардың ішінде:

Стратегиялық:

- компанияның нарықтық құнын ұлғайту (капиталдандыру);
- бизнесті тираждау мүмкіндігі;
- қызметкерлердің білімі мен дағдыларын компанияның зияткерлік әлеуетіне трансформациялау;
- үдерістердің өзара әрекеттестігінен жалпы нәтиже жеке нәтижелердің қарапайым сомасына қарағанда жоғары ұйым ішіндегі іс - әрекеттердің келісімділігін қамтамасыз ету;
- менеджменттің жекелеген жүйелерін әзірлеу және енгізу кезінде туындайтын функционалдық бытыраңқылықты азайту;
- муниципалдық және мемлекеттік тапсырысты алу мүмкіндігі.

Ұйымдастырушылық:

- жүйелік басқару;
- процестер мен функциялардың келісілген өзара іс - қимылы;
- бірнеше параллель жүйелердегі құжаттардың жиынтық көлемімен салыстырғанда менеджмент жүйесіне құжаттар көлемін азайту;
- стратегиялық қызмет үшін жоғары басшылықты босату;
- рұқсаттар, лицензиялар және басқа да рұқсат беру құжаттарын алуды айтарлықтай оңайлату.
- менеджменттің жекелеген жүйелерін әзірлеу және енгізу кезінде туындайтын функционалдық бытыраңқылықты азайту;

Экологиялық:

- экологиялық ақпарат менеджментіне (жинауға, талдауға және алмасуға) көзқарасты дамыту;
- ресурстардың, шикізат пен материалдардың шығындарын қысқарту және осы құрамдастардың өнімнің өзіндік құнына қосқан үлесін төмендету;
- басым экологиялық аспектілерді сәйкестендіру, оларға назар аудару және сол арқылы елеулі экологиялық проблемалардың дамуын болдырмау (қоршаған ортаның ластануы, заңнама талаптарына сәйкес келмеуі, өткен бұзушылықтар үшін жауапкершілік және т. б.);
- өндіріс және тұтыну қалдықтарының рұқсатсыз жиналу орындарын жою, Өндірістік алаңдағы еңбек жағдайлары мен жағдайды жақсарту;
- ластану туралы ақпаратты ашу және дұрыс түсіндіру, экологиялық бағдарламаларды әзірлеу және енгізу арқылы табиғатты қорғау органдары мен жұртшылықпен даулы жағдайларды шешу, жеңілдету, болдырмау.

Экономикалық:

- тәуекелдерді және олармен байланысты шығындарды, компанияның айыппұлдары мен төлемдерінің көлемін төмендету;
- штаттан тыс жағдайлардың, жазатайым оқиғалардың санын төмендету;
- еңбек өнімділігін арттыру;
- ресурстарды тиімді пайдалану;
- уақтылы инвестициялар мен жеңілдікті кредиттер алу;
- басқа да тең жағдайларда бәсекелес ұйымдармен маңызды басымдық;
- ең төменгі пайыздық мөлшерлемелермен сақтандыру шарттарын жасасу;
- менеджменттің бірнеше жүйесі кезіндегі жиынтық шығындармен салыстырғанда менеджмент жүйесін әзірлеу, сертификаттау және жұмыс істеу шығындарын азайту.

Беделі:

- компанияның ішкі және халықаралық нарықтардағы беделі мен бәсекеге қабілеттілігін арттыру
 - компанияның сенімділігі, тұрақтылығы және жоғары даму деңгейі туралы оң қоғамдық пікір;
- барлық мүдделі тараптардың алдында беделін жақсарту;
- ұйымда психологиялық ахуалды жақсарту;
 - жеткізушілермен қарым - қатынасты жақсарту; * инвестициялық тартымдылықты арттыру.

БМЖ жұмысының бірнеше артықшылық кешендерін қарастыра отырып, БМЖ мекемеге орнату басқа жүйелерге қарағанда әлдеқайда тиімді екендігін біле аламыз. БМЖ бірыңғай ақпараттық кеңістік шеңберінде жұмыс істейтін жүйелерді қамтиды, ол ақпараттың өзектілігін, жеделдігін, толықтығы мен дұрыстығын ғана қамтамасыз етіп қоймай, жүйелер арасындағы өзара іс-қимыл мен ақпараттық алмасуды да қолдайды. Соңғысы кәсіпорынның алдына қойылған стратегиялық және жедел мақсаттарға қол жеткізу дәрежесіне интеграцияланған баға беретін ағымдағы қаржылық, өндірістік, әлеуметтік, маркетингтік, экологиялық және басқа да көрсеткіштер арасындағы оңтайлы теңгерімге қол жеткізу үшін қажет.

ҚОРЫТЫНДЫ

Қазіргі кәсіпорынның қызметі, ең алдымен, халықаралық стандарттармен регламенттелген. Кәсіпорын серпінді бизнес қоғамның тұрақты дамуының "қозғаушы күші" екенін, сондай-ақ экологиялық проблемаларды шешу үшін қажетті басқарушылық, қаржылық және техникалық ресурстарды қалыптастыратынын түсінуі тиіс. Тұрақты даму тұжырымдамасын іске асыру құралдарының бірі кәсіпорында "экономика – қоғам – қоршаған орта" жүйесінде оның жұмыс істеу ерекшеліктерін объективті бағалауға мүмкіндік беретін БМЖ енгізу болып табылады.

Дипломдық жұмысты жазу барысында мекеменің біріккен менеджмент жүйесі элементтерінің әрқайсысына жеке – жеке талдау жүргізілді. 7 элемент бойынша сараптама жүргізу арқылы БМЖ жұмысының басқа жүйелерге қарағанда артықшылығы басым екені көрсетілді. Институт қызметі мен процестерінің нәтижелілігі мен тиімділігіне мониторинг жасау және бақылау стратегиялық контроллинг (көрсеткіштердің тепе - теңдік қосалқы жүйесі (BSC), оперативті контроллинг қосалқы жүйесі, сондай - ақ тұтқалы қызметкерлердің тиімділік көрсеткіштерінің көмегімен жүргізіледі (KPI). Сондықтан бұл жүйе институтта тұрақты түрде жұмыс жасап тұрғандығына айқын көз жеткізілді.

БМЖ тиімділік дәрежесі келесі индикаторлардың көмегімен талданды: сапаны басқару міндеттерін шешу (ISO 9001), өнім өндірісінің қоршаған ортаға әсерін басқару (ISO 14001), өндірістік және қауіпсіз еңбек үшін жағдай жасау (OHSAS -18000), энергетикалық менеджменттің стандарты (ҚР СТ ИСО 50001), тәуекелдерді басқарудың халықаралық стандарты (ISO 31000), ұйымдағы тұрақты табысқа жету (ҚР СТ ИСО 9004) және т. б. Осылайша, басшылық пен персонал арасында өзара байланыс орнату жолымен, сондай-ақ тұтынушылар шеңберін анықтау, шығарылатын өнімді жоспарлау және қолданылатын технологияны халықаралық стандарттар талаптарын ескере отырып әзірлеу процесінде кәсіпорынның тұрақты даму тұжырымдамасына бағдарланған менеджменттің қазіргі заманғы біріктірілген жүйесі (БМЖ) құрылған.

«ҚМГ ОБТ ҒЗИ» ЖШС «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» мекемесінің негізінде құрылған БМЖ, бірыңғай ақпараттық кеңістік шеңберінде жұмыс істейтін жүйелерді қамтиды, ол ақпараттың өзектілігін, жеделдігін, толықтығы мен дұрыстығын ғана қамтамасыз етіп қоймай, жүйелер арасындағы өзара іс-қимыл мен ақпараттық алмасуды да қолдайды. Және де кәсіпорынның алдына қойылған стратегиялық жедел мақсаттарға қол жеткізу дәрежесіне интеграцияланған баға беретін ағымдағы қаржылық, өндірістік, әлеуметтік, маркетингтік, экологиялық және басқа да көрсеткіштер арасындағы оңтайлы теңгерімге қол жеткізуге кең мүмкіндіктер ұсынған.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

- 1 Ахметов К.Г., Сағындықов Е.Н., Байжомартов У.С . «Менеджмент негіздері» / Оқу құралы. – Алматы, 2015. – 144 б.
- 2 Мендебаев Т.М., Аскаров Е.С., Ермекбаева А.Ө., Жаханова И.Ж., «Стандарттау, метрология және сертификаттау» / Оқу құралы. – Алматы 2011.
- 3 Аристов О. В., «Управление качеством» / Оқу құралы. – Дрофа 2003.
- 4 Фомин В.Н. «Квалиметрия. Управление качеством. Сертификация» / Оқу құралы. – Воронеж 2004
- 5 Т.И. Есполов, Ж.Ж. Сулейменов., «Менеджмент» / Оқу құралы. – Алматы 2015
- 6 Воскобойников В. «Новые подходы к управлению качеством продукции» / Оқу құралы. – Воронеж 2008
- 7 «ҚазМұнайГазҒЗЖИ» ЖШС ресми сайты – <http://www.kaznpi.kz>
- 8 «ҚазМұнайГаз» ҰК АҚ ресми сайты – <http://www.kmg.kz>

А Қосымшасы

СЕРТИФИКАТ

Сөйкес менеджменттің жүйелері
ISO 9001 : 2015

Бұл сертификаттың TUV NORD CERT аудит және сертификациялау рәсімдеріне сәйкес жүргізілді және жүйелі түрде қарағалау аудиттеріне жатады.

**ЖШС «Қазақ мұнай және газ ғылыми
зерттеу және жобалау институты»**
6 шағын аудан, 2 үй
130000 Ақтау
Қазақстан

кәсіп қолданылатын салалар үшін көрсетілген стандартқа сәйкес менеджмент жүйесін қолданылатын расталды:

**Мұнай және газ кен орындарына ғылыми-зерттеу және жобалау
құжаттарын жасақтау.**

Сертификаттың тіркеу нөмірі: 44 100 16 32 0263
Аудит туралы есеп №: 3587, 1064

2016-12-07 Жарамды
2019-12-06 дейін Жарамды
Алғашқы сертификация күні: 2016

Сертификациялау ұйымы
TÜV NORD CERT GmbH-дегі

Пловдив қысы, 2018-02-28

Осы сертификат үнемі бақылауға қарайтын аудиттер мен сертификацияларды өткізу үшін белгіленген TÜV NORD CERT тәртібіне сәйкес жүргізіледі. Осы сертификат тек негізгі сертификатты ұсынылатын дәйін жарамды.

TÜV NORD CERT GmbH

Langemannstraße 30

45141 Essen

www.tuv-nord-cert.com

Deutsche
Akkreditierungsstelle
0-34-12007-01-01

Б Қосымшасы

СЕРТИФИКАТ

Сәйкес менеджменттің жүйелері
ISO 14001 : 2015

Бұл сертификаттың TUV NORD CERT аудит және сертифицирлау рәсімдеріне сәйкес жүргізілді және жүйем түрде қадағалау аудиттеріне жатады.

**ЖШС «Қазақ мұнай және газ ғылыми
зерттеу және жобалау институты»**
6 шағын аудан, 2 үй
130000 Ақтау
Қазақстан

жалғыз қолданылатын салалар үшін көрсетілген стандартқа сәйкес менеджмент жүйесін қолданатыны расталды:

**Мұнай және газ кен орындарына ғылыми-зерттеу және жобалау
құжаттарын жасақтау.**

Сертификаттың тіркеу нөмірі: 44 104 16 32 0269
Аудит туралы есеп №: 3597 1565

2016-12-07 Жарамды
2019-12-06 дейін Жарамды
Алғашқы сертифицирлау күні: 2016

Сертификарлау органы
TUV NORD CERT GmbH-дегі

Поздравляем, 2018-02-28

Осы сертификат үнемі бақылауға қарайтын аудиттер мен сертификацияларды ендізу үшін белгіленген TUV NORD CERT тәртібіне сәйкес жүргізіледі. Осы сертификат тек негізгі сертификатты ұсынғанға дейін жарамды.

TUV NORD CERT GmbH

Langemarckstraße 20

45141 Essen

www.tuv-nord-cert.com

 Dakks
Deutsche
Akkreditierungsstelle
0-24-12087-00-01

В Қосымшасы

СЕРТИФИКАТ

Сәйкес менеджменттің жүйелері
BS OHSAS 18001 : 2007

Бұл сертификаттың TÜV NORD CERT аудит және сертификаттау рәсімдеріне сәйкес жүргізіледі және жүйелі түрде қадағалау аудиттеріне келеді.

**ЖШС «Қазақ мұнай және газ ғылыми
зерттеу және жобалау институты»**
6 шағын аудан, 2 үй
130000 Ақтау
Қазақстан

келесі қолданылатын салалар үшін көрсетілген стандартқа сәйкес менеджмент жүйесін қолданатыны расталды:

**Мұнай және газ кен орындарына ғылыми–зерттеу және жобалау
құжаттарын жасақтау.**

Сертификаттың Прото нөмірі: 44 116 16 32 0269
Аудит туралы есеп №: 3597 1668

2016-12-07 Жарамды
2019-12-06 дейін Жарамды
Алғашқы сертификаттау күні: 2016

Сертификаттау органы
TÜV NORD CERT GmbH-дені

Поздняя к-сы, 2018-02-28

Осы сертификат үнемі бақылауға қарайтын аудиттер мен сертификацияларды етібу үшін белгіленген TÜV NORD CERT тәртібіне сәйкес жүргізіледі. Осы сертификат тек келесі сертификатты ұсынғанға дейін жарамды.

TÜV NORD CERT GmbH

Langemarkstraße 20

45141 Essen

www.tuv-nord-cert.com

 DAKKS
Deutsche
Akkreditierungsstelle
D-53117 Bonn